

Te Pipiwharaura, He Kupu Whakamarama.

NAMA 101.

GISBORNE.

AKUHATA 1906

HE KOHURU KI TE PAPA-REIHI.

KUA maha a matou whakaaturanga ko tetahi o nga kino o nga mahi purei moni he whakapakeke i te ngakau o te tangata. Ka purei moni etahi tangata, ka riro nga moni £10 a tetahi, ka pouri, ko te tangata ia i riro nei i a ia e £10 ka koo, kaore e aroha ki te tangata naba te £10—na, kua whakapakeketia te ngakau. Kaore he utu a te tangata i riro nei i a ia te £10 mo tenei moni, kaore he taonga, hoiho, he wera-wera ranei, heoi ano na tona waimarie na tana mahi tahae, "parawhe" ranei. I te mea ano e iri ana a te Karaiti i runga i te ipiaka, e ngau ana e te manaa, e pureitia ana ona wewerue e nga hoia—he ngakau kohatu, i kore ai e aroha.

I tetahi reihi nui i Merepana, ka kohurutia etahi pukumeke ko Donald McLeod te ingoa. I te tononga a nga tangata i a ratou moni petipeti ka ki taua tangata kaore e taea e ia te utu, ko te whaingā tenei o tangata nei i te papa purei ano, e 500 pea te tokomaha o nga tangata ki te whai ki te poke i a ia, e kua ana e nga nupepa ano te rite o taua 500 kei te kahui wuruhi. No te mohiotanga o taua tangata ka mau ia ka aua ki te mano e aru ana i a ia ka mea kia tohungia ia, kaore e taea e ia te utu a ratou moni, hei aha ma nga wuruhi nei ka hamama tonu nga reo ka karanga kia whakamutea, katahi ka piki tetahi ki runga i te taiapa, kotahi nei hereni tana i ngaro, ka paoa iho te mahunga o McLeod, ko tona hinganga ki te whenua. I mate tonu atu tenei tangata, i whati tora tuara he mea

takatakahi, he mea whanawhana. Kaore i mohiotia nga tangata na ratou i patu tenei tangata he wehi ranei no nga pirihimana kei kohurutia hoki ratou i kore ai e kaha.

I te kauwhau a tetahi mimita i muri mai, ko Worrall toua ingoa, i whakahengia e ia te Kawanatanga, i mea ia na ratou i kohuru a a McLeod. I kino te Kawanatanga ki enei kupu, hamenetia ana a Worrall kia tu ki te aroara o te Paremete. I a Worrall e haere ana ki te Paremete i whakanuia ia e te tini o te tangata, i inoi i himene, na te mano tonu ia i arahi ki te Whare Paremete. E 200 nga pirihimana i whakaritea hei tiaki i tenei mimita, he wehi kei kohurutia e nga tangata petipeti moni. I te whakawakanga i a Worrall i whakaae ia ki tana kauwhau, engari i whakamarama ia ehara i te mea na te Kawanatanga ake a McLeod i kohuru engari na a ratou ture, na to ratou kore hoki e hanga ture hei peehi i nga mahi purei moni, na to ratou kore hoki e whakamana i nga ture hei takahi i nga mahi petipeti. I taikaha nga kupa a te Pirimia a Penete, mo Worrall, a i whakataungia te he ki tenei mimita maia, engari hoki he tokomaha o nga mema i tautoko i a ia. Kei te hanga he ture hou maianei mo Wikitoria hei peehi i nga mahi purei moni.

Ko tetahi mea e whakahengia ana ko te tararua, he whakaako i te tangata ki nga mahi purei moni. Ki te ki a Manu, kai-tiroiro o nga kura kua piki rawa nga mahi purei moni i waenganui i te Maori, te pirioite, te pureikaari, te reibi-hoiho, a e mohio ana ano matou ko tenei tetahi mate nui kei te ngongo i nga toto o te Maori, engari ko te rite o etahi tangata kei te tamariki, kaore i te mohio he mahi tino kino, tino tutua, te purei moni.